

Uudised

Hea klient!

Alanud aasta on Jõudluskontrolli Keskusele juubeliaasta. Kui eelmisel aastal möödus 15 aastat Jõudluskontrolli Keskuse moodustamisest, siis 2009. aastal täitub 100 aastat Eesti esimese jõudluskontrolli organisatsiooni loomisest. Karjakontrolli tehti üksikutes taludes ja mõisates juba 19. sajandi lõpul, kuid 1909. aasta 8. märtsil otsustati asutada Väandra Põllumeeste Seltsi juurde karjakontrolli osakond. Esimene kontrollring alustaski tööd 1. mail 1909. aastal Hans Virkuse eestvõttel. Eesti esimeseks kontrollassistendiks sai Soomes õppinud Ernst Tomingas.

Selline on põgus tagasivaade jõudluskontrolli algusele Eestis.

Julgen lubada, et kõigil huvilistel on võimalik selle aasta vältel jõudluskontrolli ajaloost rohkem lugeda. Esimest meenutuskildu on võimalik lugeda juba käesoleva infolehe viimaselt leheküljelt.

Täna kõiki neid, kes vastasid meie üleskutsele kirjutada oma mälestusi jõudluskontrolli tegemisest! Oma meenutused on Jõudluskontrolli Keskusesse saatnud Virve Aasna, Laine Domberg, Hilda Ilves, Virve Lehtma, Maret Luhari, Elvi Martinson, Milli Metsaots, Krista Murumägi, Ervin Piirsalu, Valdur ja Vilma Rauniste, Leelo Seebold, Liivi Sepp ja Silvia Tutt. Lisaks meenutustele on meile saabunud ka vanu fotosid ja dokumente.

Pragustes oludes on paslik meenutada, et meie loomapidajad on teinud jõudluskontrolli ka varasematel majanduslikult raskematel aegadel, vaatamata valitsevale riigikorraale. Jõudluskontrolli saja-aastane ajalugu annab tuge nii loomapidajatele kui JKK töötajatele.

Soovin kõikidele Jõudluskontrolli Keskuse klientidele head uut aastat!

Kaivo Ilves
Jõudluskontrolli Keskuse direktor

Esimesed vasikad said elektroonilise kõrvamärgi

Detsembris märgistati esimesed vasikad Eestis elektroonilise kõrvamärgiga. EMÜ Märja katsefarmi lehmvasikad identifitseeritakse nüüd sünnijärgselt märgipaariga, milledest üks on tavaline ning teine elektroonilist transpondrit sisaldav nõobikujuline kõrvamärk.

Märja katsefarmis täidab elektrooniline kõrvamärk ka praktilist otstarvet – DeLavali vasikate jootmiseade identifitseerib vasika kõrvamärgi abil ning annab igale vasikale temale ette nähtud koguse. Jääb ära vajadus osta vasikatele respondriga kaelarihmad ning loomi on võimalik nii jootmisel kui edaspidi sorteerimisel, kaalumisel, lüpsiplatsil jne identifitseerida vaid ühe numbriga – registrinumbriga.

Elektroonilised kõrvamärgid võeti 2007. a lisamärgina kasutusele AS Tartu Agro Vorbuse farmis, kus kaelaskantava respondri asemel identifitseeritakse lehm lüpsiplatsil kõrvamärgi abil.

Maailmas kogub elektrooniliste kõrvamärkide kasutamine üha enam populaarsust.

Liisu ja e-PRIA koostöö

Lihaveiste programm Liisu võimaldab nüüd esitada sündmusi korraga JKKsse ja PRIAsse. Koos esitada saab poegimise ja väljamineku andmeid.

Poegimise sisestamisel tuleb täiendavalt anda märgistamise kuupäev, et vasikate märgistamist saaks esitada ka PRIAsse.

Elusmüügi korral peab sisestama lisaks kuupäevale looma uue omaniku JKK kliendikoodi ja valima uue ehitise registri numbriga. Muu väljamineku korral tuleb lisaks täita tapmise koht ja tapmise tüüp, kui pole tegemist kadumise või hukkamisega. Salvesta-nupu vajutamisel analüüsitakse andmed, tehakse täiendused JKK andmebaasis ja ettevalmistused PRIAsse edastamiseks.

Kõike eelnevat saab teha kasutajanimel või ID-kaardiga Liisusse sisenedes.

PRIAsse edastamine toimub uuel leheküljel, kus saab valida, milliseid andmeid soovetakse saata. PRIAsse saab saata ainult ID-kaardiga Liisus olles. Kui vastus saatmisele on positiivne, tuleb need dokumendid e-PRIAS kinnitada.

E-arve laialdasse kasutusse!

Paberile trükitud arve asemel on võimalik saada arve oma e-posti aadressil. See annab võimaluse JKKl saata arve otse raamatupidajale, mitte koos jõudluskontrolli tulemustega farmi. Eriti mugav on teenust kasutada loomapidajal, kelle raamatupidamine asub farmiga võrreldes teises asukohas.

Piimaveisekasvatajatel on e-arve tellimiseks järgmised võimalused:

1. Vissukese kasutajad saavad arve saaja e-posti aadressi registreerida lingil **Seaded** → **eArved**, pannes kirja e-posti aadressi ning kasutaja nime.

2. Arve saaja e-posti aadressi saavad registreerida ka JKK zootehnika spetsialistid maakondades ning JKK andmetöötlusosakond (sooviavaldus saata e-posti aadressil keskus@jkkkeskus.ee).

Registreeritud e-posti aadressi omanik saab JKKlt teate elektroonilise arve tellimise kohta. Kirjas on ka näidatud, kes aadressi registreeris. Vajadusel on võimalik e-arve saajat edaspidi muuta.

Lihaveisekasvatajad saavad praegu e-arve tellida läbi JKK, saates sellekohase soovi aadressil keskus@jkkkeskus.ee.

E-arveid väljastab JKK nii jõudluskontrolli teenuse kui kõrvamärkide eest.

Lisa "Koondaruande"

Veebruaris saavad kliendid, kes on tellinud "Koondaruande" täiendavalt uue trükise "Karjade võrdlus". See koosneb kahest graafikust, millest ühel on tulemused võrrelduna kõigi ülejäänud karjadega ning teisel võrrelduna karjadega, mis asuvad samas suurusgrupis. Joonised on jaotatud: tulemused, mida saab panna skaalale "halvim-parim" ning näitajad, mille puhul on tulemused reastatud väikseimast väärtusest suurima väärtuseni. Graafikute kõrvale on toodud ka halvim/madalaim ning parim/suurim tulemus, karja enda tulemus ning vastavalt Eesti keskmine või suurusgrupi keskmine tulemus.

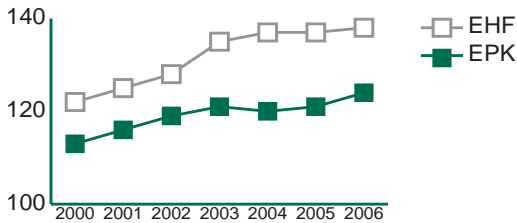
Uute näitajatena on trükisel lehmade toodang elupäeva kohta, toodang esimesel, teisel ning hilisematel laktatsioonidel ja lehmikute %, kes on karjast välja läinud vanuses kuni 6 kuud ning üle 6 kuud.

Karjade võrdlus tehakse aasta- ja poolaasta tulemuste põhjal.

Täiendav informatsioon pullide valimisel: sigivuse ja tootliku ea aretusväärtused

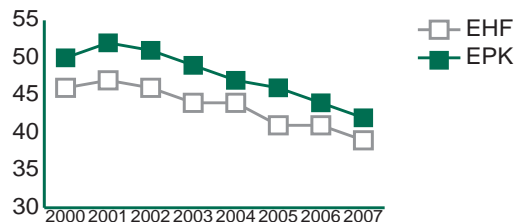
Lehmade piimatoodangu kasvuga kaasnevaks negatiivseks ilminguks on sigimisvõime langusest tingitud uulüpsiperioodi pikkuse (joonis 1) ja poegimisvahemiku suurenemine. Poegimisvahemiku pikenedes suurenevad kulutused söötmisele, seemendustele ja ravile ning väheneb vasikate müügist saadav tulu. Enamasti ei kata täiendavast piimatoodangust saadav tulu neid kulusid.

Joonis 1. Uulüpsiperioodi pikkus UPP poegimisaasta järgi.

Paljude aastate jooksul on ahtrus lehmade väljamineku üks peamine põhjustaja (rohkem kui 20% väljaminekutest), lühendades lehmade tootlikku iga (joonis 2). Märgime, et lehma tootlik iga tähisega LTI on vahemik esimesest poegimisest kuni väljaminekuni.

Joonis 2. Lehmade tootlik iga LTI väljamineku aasta järgi

Esitatud negatiivsete ilmingute ohjeldamiseks on paljude maade lüpsikarja aretuses juba aastaid kasutusel mitmed taastootmistunnuste aretusväärtused. Nende olulisust rõhutab asjaolu, et alates 2004. aastast toimub pullide rahvusvahelises hindamises regulaarselt tootliku ea, poegimiskerguse ja surnultsünni ning 2007. a veebruarist alates ka emapoolse sigivuse tunnuste hindamine. Eestis avaldati esimene taastootmistunnuste aretusväärtus 2008. a augustis ja selleks tunnuseks oli tiinestumine esimesest seemendusest ehk kordusseemenduse puudumine esmaseemenduse järel 56 päeva jooksul tähistusega N56.

2009. a jaanuari hindamistulemustes on aga tehtud kaks muudatust: Jõudluskontrolli Keskuse kodulehe pullide üldaretusväärtuse lehel avaldatakse N56 asemel suhteline sigivuse aretusväärtus SGAV ja täiendavalt tootliku ea suhteline aretusväärtus STAV. Järgnev on nende aretusväärtuste lühike tutvustus.

Sigivustunnuste aretusväärtuse hindamiseks kasutati kahe tunnusega BLUP loomamudelit, kus N56 kõrval oli teiseks aretustunnuseks taastumisperiodi pikkus TPP (vahemik poegimisest esimese seemenduseni päevades). Valitud tunnuste eeliseks teiste sigivustunnustega (seemenduste arv tiinestumiseks, uulüpsiperioodi pikkus, poegimisvahemiku pikkus) võrreldes on aretusväärtuse varajane teadaamine, põhiliseks puuduseks osutus aga N56 aretusväärtuse ebaselge majanduslik mõju. Geneetiline korrelatsioon kahe hinnatava aretustunnuse vahel ei ole aretajale soodne – lühikese taastumisperiodiga kaasneb reeglina halb tiinestumine, ja vastupidi. Seega jääb ühe või teise või mõlema aretusväärtuse avaldamisel sageli selgusetuks, millise pulli kasutamine aretuspullina on aretajale majanduslikult kasulik. Probleemi

kirjeldamiseks on tabelis 1 esitatud nelja tuntud pulli sigivuse suhtelised aretusväärtused SN56 ja STPP ning nende tütarde keskmine uulüpsiperioodi pikkus UPP kui majandusliku kasulikkuse väljendaja.

Tabel 1. Sigivuse suhtelised aretusväärtused ja keskmine uulüpsiperioodi pikkus

Pulli nimi	SN56	STPP	UPP (päevades)
B.B.JACO	88	107	135
E.LAMBRO	124	80	148
BELLWOOD	104	102	144
FRELLO	68	131	138

Ebaselgus aretusväärtuste tõlgendamisel ajendas sigivuse geneetilist hindamist täiendama. Hindamismudelisse lisati kolmas aretustunnus – seemendusperiodi pikkus SPP (vahemik esimesest seemendusest tiinestava seemenduseni päevades). TPP ja SPP summa on uulüpsiperioodi pikkus UPP ja nende tunnuste aretusväärtuste summa on uulüpsiperioodi pikkuse aretusväärtus. Kahe aretustunnuse kasutamise eeliseks uulüpsiperioodi pikkuse aretusväärtuse hindamisel on asjaolu, et tunnustevahelise geneetilise korrelatsiooni alusel saame esialgse SPP aretusväärtuse juba TPP ja N56 andmete olemasolul. Tiinestava seemenduse kui täiendava informatsiooni lisandumisel (sageli alles järgmise poegimisega) tunnuste aretusväärtus täpsustub. Sarnaselt on läbi paljude aastate toimunud jõudlustunnuste aretusväärtuse hindamine, kus algul ainult esimese laktatsiooni andmete alusel hinnatakse ka teise ja kolmanda laktatsiooni tunnuste aretusväärtust.

Pullide uulüpsiperioodi pikkuse suhtelise aretusväärtuse ja nende tütarde keskmine uulüpsiperioodi pikkuse UPP vahel on keskmisest tugevam geneetiline korrelatsioon (tabel 2).

Tabel 2. Pullide UPP suhtelise aretusväärtuse ja tütarde keskmine UPP vaheline korrelatsioon pullidel, kellel on hindamises vähemalt 50 tütar

Tõug	Pullide arv	Korr.
EPK (+RH)	266	-0.57
EHF	459	-0.58

Mida suurem on uulüpsiperioodi pikkuse suhteline aretusväärtus, seda lühem on tema tütarde uulüpsiperioodi pikkus ja seega ka poegimisvahemik karjakaaslastega võrreldes (tabel 3). Kui tootjale on lühem UPP majanduslikult kasulik, siis UPP suhtelist aretusväärtust kasutades saab ta sobivaid aretuspulle vastavalt valida.

Tabel 3. UPP suhteline aretusväärtus SUPP ja tütarde keskmine UPP valitud pullidel

Pulli nimi	Tüt.arv	SN56	STPP	SSPP	SUPP	UPP _{teg}
LAMBERG	4501	104	110	117	115	127
CEDRIC	4140	99	114	110	114	128
B.B.JACO	7437	88	107	98	103	135
P.JAAP	4822	100	96	98	96	137
D.R.LUTZ	373	103	89	89	87	141
E.LAMBRO	3106	124	80	90	82	148
CELS	2386	112	75	79	74	149

Sigivustunnuste aretusväärtuse hindamine ja avaldamine toimub sarnaselt teiste aretustunnustega kolm korda aastas. Uulüpsiperioodi pikkuse suhtelist aretusväärtust käsitletakse

kui sigimisvõimet üldistavat aretusväärtust tähisega SGAV (Suhteline siGivuse AretusVäärtus). SGAV avaldatakse koos pulli üldaretusväärtusega kui täiendav geneetiline informatsioon pulli kohta. Sarnaselt SKAVga on eesti punase karja aretuses kasutatud punasekirju holsteini pullide SGAV arvatud ka EPK baasil. (Eelnevalt samal teemal: JKK Sõnumid nr 16, jaanuar 2008)

Piimatootmise efektiivsuse suurendamise oluliseks teguriks on lehmade tootlik iga.

Lehmade pikem tootlik iga võimaldab vähendada karja uuendamise kulusid, sest vähem loomi on tarvis asendada. Viimane omakorda võimaldab suurendada valiku intensiivsust. Lisaks võimaldab pikem tootlik iga suurendada toodangut, kuna karjas on suhteliselt rohkem täiskasvanud lehma. Tunnuse tootlik iga aretusväärtuse hindamine on eriline seetõttu, et hindamise hetkel on paljud loomad karjas ja pole teada nende karjas püsimise aeg. Lineaarset hindamismudelit kasutades saab jõudluse, udara tervise, välimiku jt aretustunnuste väärtuse hinnata lehma esimese laktatsiooni jooksul, tootliku ea aretusväärtuse aga alles looma väljaminekul. Lihtsustatud käsitluses võib öelda, et pulli tootliku ea aretusväärtuse saab teada siis, kui enamus tema tütardest on karjast välja viidud.

Sobivaks vahendiks tootliku ea geneetilisel hindamisel on paljuski aretajate vajadustest lähtuv V. Ducrocqi ja J. Sölkneri loodud tarkvara “*Survival Kit*”. Programmiga saame analüüsida andmeid, mis mõõdavad aega mingi ettemääratud sündmuse toimumiseni. Hinnatakse, milline on looma karjast väljalangemise risk enne määratud sündmust.

Eestis hinnatakse pulli tütarde karjast väljalangemise riski enne 7. laktatsiooni algust. Riski hindamisel arvestatakse ajas muutumatute ning ajas muutuvate efektidega. Ajas muutumatud efektid on tõug, esimese poegimise aeg, poegimisvanus ja juhusliku efektina isa ja emaisa. Ajas muutuvad efektid on kari*aasta, lehma piimatoodangu erinevus karjakaaslastest igal laktatsioonil, laktatsioon*lüpsipäevade arv (30. päev, 150. päev, 240. päev, kinnijätu päev), karja suuruse muutus aastalõpu seisuga eelmise aastaga võrreldes. Iga hinnatava pulli iga tütre puhul koostatakse sündmuste rida, mille ta läbis enne karjast väljaminekut või enne seitsmenda laktatsiooni algust või enne hindamisaega (kui on karjas). Praeguse hindamismudeli järgi on kaua karjasolnud lehmad oma karjasoleku ajal läbinud kuni 70 ajalist tähist.

Tootliku ea aretusväärtuse hindamine ja avaldamine toimub sarnaselt teiste aretustunnustega kolm korda aastas. Suhteline tootliku ea aretusväärtus STAV (Suhteline Tootliku ea AretusVäärtus) on arvatud tõu piires nn libiseva baasi alusel (sarnaselt jõudlustunnustega). Mida suurem on STAVi väärtus, seda parem (ajaliselt pikem) on tütarde karjaspüsivus eakaaslastega võrreldes. Eesti punase karja aretuses kasutatud punasekirju holsteini pullide STAV on arvatud ka EPK baasil. STAV avaldatakse koos pulli üldaretusväärtusega kui täiendav geneetiline informatsioon pulli kohta.

Mart Uba

Biomeetria sektori juhataja

Tähelepanu

Kui saadate piimameetrid kontrollimiseks JKKsse, ei ole vaja kaasa saata voolikuid ning lisamensuure (Tru-Test). Piimameetrite kontrollimisel võetakse lisavoolikud ära ning nii võivad nad ekslikult kaotsi minna.

Vissukesele on parim Firefox

Iga Windows-arvutiga tuleb kaasa veebisirviija Internet Explorer (edaspidi IE) ja sellepärast on see kasutajate seas üsna populaarne. Kuid ajad on muutumas ja järjest rohkem arvutikasutajaid vaatab alternatiivsete veebisirviijate Firefox, Opera, Google Chrome jne poole. Need kõik on veebist tasuta saadaval ja miks siis mitte katsetada – ehk hakkab meeldima. Opera on väidetavalt väga kiire, Chrome on omapärase kasutajaliidesega ja võimaldab anonüümset veebisurfamist, Firefox on aga hästi laiendatav ja omab neist ainukesena ID-kaardi tuge. Kui veebirakendus eeldab isikutuvastamist ID-kaardiga, siis on valida vaid Internet Exploreri ja Firefox'i vahel. Kui aga veebirakendus (nt meie Vissuke, Liisu) võimaldab isikutuvastamist mobiiltelefoniga mobiil-ID abil, siis saab kasutada kõiki veebisirviijaid.

Vissukese jaoks soovitatakse kasutada Firefox'i, sest arendust testitakse selles igakülgset. Teistes veebisirviijates, kaasaarvatud IE, ei pruugi tulemus olla parim. Näiteks on Firefoxis enamiku tabelite veerud sorditavad, aga IEs mitte.

Vaatame lähemalt Firefox'i seadistamist. Programmi, pealegi eestikeelse, saab aadressilt <http://www.mozilla.com>.

ID-kaardi kasutamiseks paigaldage draiver: <http://www.id.ee> → Tarkvara → ID-kaardi draiver Firefoxile. Vissuke kasutab turvalist ühendust, mille sertifikaadi on JKK kokkuhoiu pärast ise allkirjastanud. Selline teguviis ei ole üldiselt usaldustäratav ja Firefox annab igaks juhaks turvahoiatuse “Turvalise ühenduse viga”. Kasutajal jääb nüüd üle kas usaldada JKKd ja nõustuda “või võid ka lisada erandi . . . → Lisa erand → Hangi sertifikaat → Kinnita turvalisuse erand”, või loobuda programmi edasisest kasutamisest. Sarnaselt siinkirjeldatuga tuleb käituda ka teiste veebisirviijate kasutamisel ja nõustuda JKK allkirjastatud turvasertifikaadiga.

Kalle Pedastsaar

Direktori asetäitja

Korduma kippuvad küsimused

○ Mida teha, kui olen Vissukese kaudu sündmused sisestanud ja hiljem avastan, et nt sünnikuupäev läks valesti?

Kui on sisestamisel eksitud, siis saate vea parandada, kui saadate kirjaliku teate või helistate oma maakonna klienditeenindajale. Ise saab esitada vaid **uusi sündmusi**. Iga katset esitada mingit parandust tõlgendatakse kui uut sündmust ja see tekitab vaid uusi vigu juurde.

○ Kas ma võin kontroll-lüpsile järgneval päeval toimunud sündmused kohe Vissukeses registreerida?

Vissukesse ei ole soovitatav lüpsikarjas toimunud sündmusi (poegimine, kinnijätmine, väljaminek) kontroll-lüpsi järgselt sisestada enne, kui tulemused ilmuvad Vissukesse. Kui sisestate uued andmed enne kontroll-lüpsi vastuste ilmumist Vissukesse, siis võivad kontroll-lüpsi andmed osutuda vigaseks.

○ Kas ma pean lehma abordi registreerimisel Vissukeses “Poegimiste sisestamine JKK +PRIA” kaudu nupu “mõlemad” maha võtma?

Ei pea. JKK saadab e-PRIAsse edasi ainult neile vajaliku info.

Kätte on jõudmas 2008. aasta jõudluskontrolli ametlike kokkuvõtete tegemise aeg. Palun parandage andmetes tekkinud vead jaanuarikuu jooksul, et saaksime õigeaegselt avaldada korrektsed tulemused.

Möödunud märgates

Meenutab Laine Domberg
Aasta 1961, november. Äsja Türi Sovhoostehnikumi lõpetanud tüdruk, laborandina, mahajäänud kodukolhoosis, Paunkülas, oma esimesel töökohal.

Kolhoosiesimees jagas hommikul töökäske. Ta oli maamees, suured kõrge säärega kummikud jalas. Ta pöördus minu poole ainult sõnadega, mitte pilguga: „Nii, nüüd on sedasi, kulla Laine! Hobune rakenda ette, piimapudelite kast ja piimakaal reele ja sõida lauda juurde. Lüps algab lõunal kell 14:00. Vaata, et sa hobusega hästi ringi käid, muu pole tähtis,“ ütles nii ja juba ta oligi läinud.

Kolm korda päevas lüpsiti neid lehmi, kes andsid üle 12 kg päevas piima. Laudad asusid üksteisest kolme kilomeetri kaugusel. Piimaproovide tegemiseks oli väike ruum vanas veskis. Küttekoldeks oli puupliit suure sisseüüritud katlaga. Peale selle oli ruumis käsitsi ringiaetav vurr piimaproovide tsentrifugimiseks.

Kõige raskemaks tööks oli korkide keeramine butüromeetritele. See kõik nõudis suurt jõudu, lihtsalt öeldes „sepa kätt“. Sõrmedel olid suured rakud, mis läksid kohe katki piimapudelite pesemisel pesupulbrises vees. Inimene aga harjub kõigega – varsti olid sõrmed tugevad ja töö oli muutunud palju meeldivamaks.

Peagi tundsin ma tervet karja nimepidi. Jälgisin jõudluskontrolliraamatuid täites nende rasvaprotsente ja toodangunäitajaid. Nende andmete järgi sai valida karja täiendust, kuna jäeti kasvama parimate lehmade järglased.

Laborandi tööks oli kõik välja arvestada: aasta, kuu, 300 päeva toodang ja võirasva kilogrammid. Töövahenditeks olid vana arvemasin „Feliks“ ja sõber arvelaud.

Suvel toimus lehmade lõunane lüps käsitsi Paunküla järve ääres. Lehmad sulistasid soojas järvevees. Sealt tulid nad lõunase lüpsi ajaks välja ajada. Mõnele meeldis rohkem vees olla, kui ennast

lüpsta lasta. Siis tuli ohelik sarvi panna ja üleannetu välja tuua.

Aeg liikus kiiresti edasi paremuse poole. Suure katla asemel ilutses elektri boiler ja käsivurri asemel elektrivurr. Laboratoorium oli sisustatud ilusate laudade ja kappidega, raadiost kostus mõnusat muusikat.

Mõne aja möödudes hakkas tööle Tartu suur laboratoorium, kus töödeldi kõigi majandite piimaproovid. Andmed tulid majanditesse tagasi.

Vastuvõtuaeg Paides

Alates jaanuarist on Järvamaa zootehnika Anne Rosenberg'i vastuvõtuaeg üks kord nädalas: kolmapäeval 9.30-15.00.

Valga kontori asukoht

Alates novembrist võtab Valgamaa zootehnik Evi Prins kliente vastu aadressil Aia 17 (samas majas asub PRIA Valga büroo). Vastuvõtutajad on endised: iga kuu 2. ja 4. esmaspäev kell 10-13. Evi Prins on kättesaadav mobiilil 520 6231.

JKK Aasta töötaja

Viis aastat on JKK töötajad endi hulgast valinud Aasta töötaja. Tiitel omistatakse töötajale, kelle töö on kõige rohkem tunnustamist väärt. 2008. aasta JKK Aasta töötaja on Mae Uri, kauaaegne JKK programmeerija. Mae on andnud oma panuse raamatupidamise, kõrvamärkide müügi, PRIA andmevahetuse, e-arve teostuse, sigade andmebaasi, Possu programmi töö toimise. Tema tehtud analüüsid on korrektsed. See on töö, mis ei vaja kontrollimist.

Viiendat korda valisid JKK töötajad endi seast kolleegipreemia „Päikesekiir“ laureaadi. Päikesekiire tiitel antakse välja töötajale, kes on kaastöötajate arvates kõige sümpaatsem, säravam ja lahkem kolleeg. 2008. aasta Päikesekiireks valiti väliteenistuse juhataja Aire Pentjärv — abivalmiduse ja rõõmsameelsuse eest.

Tööjuubelid

22. jaanuaril on **30.** tööjuubel labori analüütik-autojuhil **Toomas Vain**'il.

18. märtsil täitub **10** aastat JKKs pearaamatupidaja **Kadri Hermits**'al.

www.jkkeskus.ee
keskus@jkkeskus.ee

Jõudluskontrolli Keskus
Estonian Animal Recording Centre

Kreutzwaldi 48A, Tartu 50094
Tel 738 7700
Faks 738 7702

Piimaveiste jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7738
Sigade jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7765
Kõrvamärkide müük	738 7762
Järvamaa klienditeenindaja	738 7751
Hiiu-, Ida-Viru-, Jõgeva-, Valga- ja Võrumaa klienditeenindaja	738 7752
Lääne-, Põlva-, Rapla- ja Tartumaa klienditeenindaja	738 7753
Lääne-Viru ja Pärnumaa klienditeenindaja	738 7754
Harju-, Saare- ja Viljandimaa klienditeenindaja	738 7759
Põlvnemisandmed (veised)	738 7756
Geneetiline hindamine (veised)	738 7731
Geneetiline hindamine (sead)	738 7735
Raamatupidamine	738 7704

Labor

Kreutzwaldi 46, 50094 Tartu	
Tel	738 7726
Faks	738 7724
Piimameetrite testimine	738 7722
Piimaproovide vastuvõtt	738 7721
Piimaringid	738 7726

Maakondade zootehnikud

Harjumaa	Maire Põhjala	Tuleviku 3, Laagri, Harju mk	tel 679 6419	gsm 516 7886	K 9.00-16.00
Hiiumaa	Aarne Põlluäär	Mäe 2, Käina	tel 463 1147	gsm 517 4320	2. ja 4. K 12.00-16.00
Ida-Võrumaa	Ludmilla Aan	Rakvere 27, Jõhvi		gsm 516 7816	2. ja 4. T 10.00-14.00
Jõgevamaa	Merle Lillik	Ravila 10, Jõgeva	tel 776 0048	gsm 516 7868	E 9.00-15.00; K 9.00-12.00
Järvamaa	Anne Rosenberg	Prääma küla, Paide vald	tel 385 0286	gsm 510 3312	K 9.30-15.00
Lääne-Võrumaa	Ludmilla Aan	Neffi 2, Rakvere	tel 322 7018	gsm 516 7816	E 9.00-14.00
Läänemaa	Maila Kirs	Posti 30, Haapsalu	tel 473 3007	gsm 509 4675	K 9.00-15.00
Põlvamaa	Evi Prins	Puuri tee 1, Põlva	tel 799 3007	gsm 520 6231	K 10.00-13.00
Pärnumaa	Malle Unt	Haapsalu mnt. 86, Pärnu	tel 443 3120	gsm 516 7878	E 10.00-14.00
Raplamaa	Maila Kirs	Kuusiku tee 6, Rapla	tel 485 5673	gsm 509 4675	E 9.00-15.00
Saaremaa	Aarne Põlluäär	Kohtu 10, Kuressaare	tel 453 1352	gsm 517 4320	E 9.00-15.00
Tartumaa	Merle Lillik	Kreutzwaldi 48A-215, Tartu	tel 738 7739	gsm 516 7868	1. ja 3. T 8.00-15.00
Valgamaa	Evi Prins	Aia 17, Valga		gsm 520 6231	2. ja 4. E 10.00-13.00
Viljandimaa	Saive Kase	Vabaduse plats 4, Viljandi	tel 433 3713	gsm 524 0147	T 9.00-14.00
Võrumaa	Evi Prins	Liiva 11, Võru	tel 782 1253	gsm 520 6231	T 10.00-13.00